

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

**ЛЬВІВСЬКИЙ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ЧАСОПИС**

№ 3 2018

Львів

Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
«Львівський філологічний часопис»: Збірник наукових праць. – № 3. – Львів, 2018. – 308 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

доктор філологічних наук, професор О. А. Бабелюк

Заступник головного редактора:

доктор філологічних наук, професор О. В. Тищенко

Технічний редактор: П. В. Губич

Члени редколегії:

доктор педагогічних наук, професор М. М. Козяр
кандидат педагогічних наук, професор М. С. Коваль
доктор педагогічних наук, професор Б. І. Шуневич
кандидат психологічних наук, доцент В. І. Слободяник
доктор філологічних наук, професор Р. В. Васько
доктор філологічних наук, професор І. М. Колегаєва
доктор філологічних наук, професор Н. В. Петлюченко
доктор філологічних наук, професор О. П. Кушлик
доктор філологічних наук, професор Л. І. Белехова
доктор філологічних наук, професор О. Р. Валігура
доктор філологічних наук, професор О. М. Кагановська
доктор філологічних наук, професор В. Г. Ніконова
доктор філологічних наук, професор І. І. Серякова
доктор філологічних наук, професор Г. І. Приходько
кандидат філологічних наук, доцент О. С. Пальчевська
доктор філологічних наук, професор Данута Шимонік (Польща)
кандидат філологічних наук, доцент Маріте Опінцане (Латвія)
доктор філологічних наук, професор Джоанна Клара Теске (Польща)
доктор філологічних наук, професор Сью Гартон (Велика Британія)
доктор філологічних наук, професор Алоїз Волдан (Австрія)

Включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з філологічних наук (Наказ Міністерства освіти і науки України № 1714 від 28.12.2017)

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет за рішенням вченої ради Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (протокол № 9 від 04.05.2018 р.)

Сайт видання: www.philologyjournal.lviv.ua

ЗМІСТ

Баклан І. М. ТРУДНОЩІ ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ В ПЕРЕКЛАДІ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНО ДОВІДКОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	11
Барнич І. І. ПОНЯТТЯ «ФАХОВА МОВА» І «ТЕРМІНОЛОГІЯ» В НІМЕЦЬКІЙ І УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....	16
Башкирова О. Н. АРХЕТИП ДИТИНИ В ГЕНДЕРНИХ ХУДОЖНИХ МОДЕЛЯХ ДІЙСНОСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РОМАНІСТИКИ.....	20
Білічак О. І. ЧАСОПРОСТОРОВА МОДЕЛЬ ХУДОЖНЬОГО СВІТУ ПОЕЗІЇ МИТЦЯ.....	26
Біляніна В. І. СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ ІНТЕРНЕТ-СОЦІОЛЕКТУ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	31
Бойко І. І. ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТА ВИМОГИ ДО ТЕРМІНА ГАЛУЗЕЙ КОСМЕТОЛОГІЇ ТА ЕСТЕТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ.....	36
Борисович О. В. ФУНКЦІЇ ПАРЕНТЕЗИ В ОГЛЯДАХ СЕРІАЛІВ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ОНЛАЙН-МЕДІА).....	42
Брона О. А. КАТЕГОРИЗАЦІЯ АНГЛОМОВНИХ ГЕОФІЗИЧНИХ ТЕРМІНОКОНЦЕПТІВ.....	47
Бурдейна О. Р. ВЕРБАЛЬНА ОБ'ЄКТИВАЦІЯ КЛЮЧОВОГО КОНЦЕПТУ БРИТАНСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ <i>INSULARITY / ОСТРІВНІСТЬ</i>	52
Глушенко Г. Б. СЮЖЕТОТВОРЧА ФУНКЦІЯ ЕКФРАЗИСУ В РОМАНАХ АЛІ СМІТ.....	55
Глушук-Олея Г. І. ЗАПЕРЕЧНІ ПРЕФІКСИ В ІСПАНСЬКІЙ МОВІ.....	60
Гнезділова Я. В. МЕТАПРАГМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ АКАДЕМІЧНОГО ДИСКУРСУ	64
Грачова А. В. КОРЕЛЯТИВНІСТЬ ВЗАЄМОЗУМОВЛЕНИХ ПОНЯТЬ «ЧАС» І «ТЕМПОРАЛЬНІСТЬ» У ЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТІ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ.....	68
Грицевич Ю. В. ФОЛЬКЛОРНІ ТЕКСТИ ЯК ДІАЛЕКТОГРАФІЧНИЙ МАТЕРІАЛ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МОВОЗНАВСТВІ.....	72
Гуся Л. В. ПАРЕМІЇ З КОМПОНЕНТОМ <i>MONTI/ BERGE/ ГОРИ</i> В ІТАЛІЙСЬКІЙ, НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....	77
Джигун Л. М. ГЕНЕЗИС Й ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ МЕМУАРНОГО ЖАНРУ У СВІТОВІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	82
Єрмоленко І. І. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА У ДЕТЕКТИВНИХ ТВОРАХ ДАНІЕЛЯ ПЕННАКА.....	87
Єфименко Т. М. ЗАСОБИ ТА СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ГРАМАТИЧНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ У ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНІЙ КОМУНІКАЦІЇ.....	91
Задко Т. П. ПЕРЕКЛАД АРАБСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИМ КОМПОНЕНТОМ	96
Іванюк С. М. «ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ» Ф. НІЦШЕ В ОПОВІДАННЯХ «САНАТОРІЙ» В. С. МОЕМА ТА «В ЕПІДЕМІЧНОМУ БАРАЦІ» В. ПІДМОГИЛЬНОГО.....	101
Іванченко М. Ю. АКсіОЛОГІЧНІ ПАРАМЕТРИ КОНЦЕПТУ <i>BREAK</i> У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	105
Івасишин М. Р. ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕЙКТИЧНИХ ОПЕРАТОРІВ У ВІЗУАЛЬНО-ГРАФІЧНОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ).....	109
Koval A. V., Dorda V. O. RENDERING OF POSITIVE AND NEGATIVE CONNOTATION WHEN TRANSLATING SLANG.....	114
Козолуп М. С. ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ «АКАДЕМІЧНА КОМУНІКАЦІЯ» ЯК КАТЕГОРІЇ СУЧАСНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ.....	117
Коломієць О. М. РЕКОНСТРУКЦІЯ ОБРАЗНО-СТИЛІСТИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ГАЗЕТНИХ СИНОПТИЧНИХ ТЕКСТІВ НА ОСНОВІ ВЗАЄМОДІЇ СЛОВНИКОВОГО ТА КОНТЕКСТУАЛЬНОГО ЗНАЧЕНЬ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ, ПОЛЬСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ).....	123
Крикніцька І. О. АНГЛОМОВНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З КУЛІНАРНИМ КОМПОНЕНТОМ У СФЕРІ СУЧАСНОЇ ЕТНОАКСІОЛОГІЇ.....	130
Круть О. В. ПРЕДИКАТИ У СТРУКТУРІ МІКРОТЕКСТУ АГРЕСІЇ.....	136
Лабенко О. В. «ВИГНАННЯ» ХВОРОБИ: ІМПЕРАТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ, АНГЛІЙСЬКИХ ТА ФРАНЦУЗЬКИХ ЛІКУВАЛЬНИХ ЗАМОВЛЯНЬ.....	140

УДК 80:811.11

ОСНОВНІ ОЗНАКИ ТА ВИМОГИ ДО ТЕРМІНА ГАЛУЗЕЙ КОСМЕТОЛОГІЇ ТА ЕСТЕТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

Бойко І. І.

Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті проаналізовано розвиток галузей косметології та естетичної медицини та становлення їхньої англomовної терміносистеми. Зроблено огляд теоретичного матеріалу з приводу основних вимог та ознак до термінів. Досліджено, що дана термінологія має всі належні ознаки і задовольняє вимоги до термінів.

Ключові слова: термін, вимоги до терміна, ознаки терміна.

Бойко И. И. *Основные признаки и требования к терминам области косметологии и эстетической медицины.* В статье проанализировано развитие отраслей косметологии и эстетической медицины и становления их англоязычной терминосистемы. Сделан обзор теоретического материала по поводу основных требований и признаков к терминам. Доказано, что данная терминология имеет все надлежащие признаки и удовлетворяет требования к ним.

Ключевые слова: термин, признаки термина, требования к термину.

Boyko I. I. *Main features and requirements to the terminology of cosmetology and aesthetic medicine.* The article deals with the analysis of development of the fields of cosmetology and aesthetic medicine and formation of its terminology system. The aim of this study is grounded analysis of the theoretical material on the basic requirements and features of terms. Most spoken words, however, are multi-valued, therefore it is sometimes not clear what value is applied at a certain point and, accordingly, understanding will never be absolute. In this work a number of requirements and features for a lexicographic product – term, are outlined. The article gives a detailed analysis of requirements and features of CAM terms. The research materials are English-language women magazines (electronic and printed) over the past ten years: "Allure – Beauty Tips", "Beauty Wire Magazine", "PRIME Journal", dictionaries on plastic surgery and aesthetic medicine: "Milady's Illustrated Cosmetology Dictionary", "Salon's Cosmetology Dictionary", websites (electronic recourses): "AMERICAN SOCIETY OF PLASTIC SURGEONS", "Medscape", "Modern aesthetic", "American Academy of Aesthetic Medicine". The analyzed material makes it possible to distinguish the main canons of the "ideal term", specified by a certain discipline and field of knowledge. The term must be exact, stylistically eloquent, expressive, clearly defined, accurate, relevant, easy to remember, as it is used by specialists of certain branches in order to prevent a variety of both linguistic and professional mistakes. The topicality of the work is determined by necessity to study English-language cosmetology and aesthetic medicine texts, particular requirements and features to the CAM terms. Terminology is the most dynamic element of the lexical-semantic system of continuously developing language, adapting to the conditions of globalization. The lexicon of CAM is interesting to linguists because of the fact that the interaction of extralinguistic and linguistic factors is very clearly seen. The article can be of interest to linguists and specialists in the fields of cosmetology and aesthetic medicine.

Key words: terms, term features, term requirements.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Використання технічних інновацій та новітніх інформаційних технологій є важливим фактором успішного розвитку суспільства у всіх сферах, в тому числі мовної. Цей процес можна розглянути на прикладі розвитку галузей косметології та естетичної медицини (надалі КЕМ) та становлення їх англomовної терміносистеми.

Актуальність. Термінологія є найбільш динамічним елементом лексико-семантичної системи мови, що постійно розвивається, адаптуючись до умов глобалізації. Лексика КЕМ становить особливий інтерес у зв'язку з тим, що в ній яскраво і наочно проявляється взаємодія факторів екстралінгвістичного та лінгвістичного характеру.

Поступ естетичної медицини і косметології можна розглядати як якісно новий етап у медичній галузі, адже тенденції, пов'язані з використанням досягнень високих технологій, справляють неабиякий вплив на фахову понятійну систему. Базою цієї системи стали вже як наявні поняття, так і нові. Процес створення і розвитку понятійної системи галузей естетичної медицини і косметології сприяє формуванню і розвитку відповідної мовної комунікативної сфери, основною одиницею якої є термін.

Мета наукової розвідки – визначення ознак та вимог до термінів естетичної медицини і косметології.

У термінологічній діяльності необхідно спиратись на її основу: референти (Referent), поняття (Thought / Reference / Concept), номінації (Symbol) та відношення між ними, які традиційно

екземпліфікуються на прикладі семантичного трикутника Огдена й Річардса (Ogden / Richards), запропонованого ще у 20-ті рр. ХХ ст. [23]. Ці пріоритетні напрямки термінологічного аналізу допомагають розв'язати завдання, які стоять перед термінознавством загалом та слугують досягненню мети цієї наукової розвідки зокрема: виявити ефективні засоби комунікації (терміни); знайти відмінності між мовою побутового спілкування та фаховою комунікацією; описати поняття «ознаки терміна» та «вимоги до терміна».

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Ці та інші завдання стали предметом дослідження таких авторів: М. О. Вакулєнко, В. Г. Гак, С. В. Гринєв-Гринєвич, Ю. А. Зацний, Т. Р. Кияк, Д. С. Лотте та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Будь-яка наука має «свою мову» (фахову чи корпоративну). Галузева мова (в цьому дослідженні мова галузей КЕМ) побудована на термінах. При формуванні галузевих текстів використовують загальнолітературну книжкову лексику. Основна відмінність між розмовною та літературно-книжковою лексикою полягає в словниковому складі. Сучасна книжкова лексика насичена словами латинського, грецького, німецького, французького походження. Оскільки їхні семантичні межі окреслені значно чіткіше, ніж відповідні синоніми живої розмовної мови, то вона забезпечує більш точне вираження думки. Більшість слів розмовної мови, проте, багатозначні, тому інколи не зрозуміло, яке значення застосовується у певний момент і, відповідно, порозуміння ніколи не буде абсолютним.

Це окреслює ряд вимог та ознак до лексикографічного продукту – терміна. Адже термін – це код, в який закладено багато стисненої інформації з вузької професійної спеціалізації, що виражається засобами мови. Термін – це словесне позначення понять, що входить до системи понять певної професійної галузі, а поняття є результатом тривалого процесу пізнання, його підсумком [14].

Ряд авторів подають ознаки і вимоги до терміна разом (змішано), хоча, на думку С. В. Гриньова, це є нелогічним. Він розрізняє окремо ознаки і вимоги до терміна. Наприклад, такі ознаки терміна як «позначення поняття» і «точність» дуже часто включають у перелік вимог. Але вимагати від терміна точності як обов'язково притаманної властивості, – недоцільно, оскільки точність його значення визначається поняттям, яке він позначає. Саме воно повинно бути досить точно відмежоване від інших понять [6, 23–37].

Для терміна є важливим термінологічний контекст, приналежність до спеціальної фахової сфери (фаховість). Кожна галузь науки має свої терміни: медичні, юридичні, філологічні, технологічні, математичні, фізичні, економічні, тощо [14, 31].

Точність, виразність значення зумовлена тим, що спеціальне поняття має чіткі кордони,

які встановлюються за допомогою наукового визначення – дефініції, наприклад: *Cosmetic surgery – medical operations that improve someone's appearance*. За допомогою дефініції відбувається відмежування терміна від загальноживаної мови. Терміном може бути будь-яке слово, якому дана чітка дефініція, що означає поняття, яке жорстко обмежує понятійну сферу. Дефініція відноситься як до поняття, так і до терміна, тому можна говорити про дефініцію поняття і дефініцію терміна. Термін номінує поняття і констатується за допомогою дефініції [19].

Зумовлюючи точність терміна, дефініція підсилює таку його ознаку, як контекстуальна незалежність або однозначність. Однозначність терміна – це номінування унікального поняття певної терміносистеми: *mascara, lipstick, blepharoplasty, rhinoplasty*.

Необхідність у новочасних назвах нових понять потребує створення нових термінів або відбір із вже наявних лексичних засобів. Конвенційність терміна це цілеспрямований процес, який забезпечує поповнення галузевої термінології модерними термінами. Конвенційність терміна полягає в тому, що вчені чи фахівці тієї або іншої галузі домовляються, що розуміти, яке поняття вкладати в той або інший термін. Отже, конкретний зміст поняття, визначеного терміном, буде зрозумілим лише завдяки його дефініції – лаконічному логічному визначенню, яке зазначає суттєві ознаки предмета або значення поняття, тобто його зміст і межі.

Семантична цілісність спеціальної номінації дозволяє термінологічним словосполученням зберігати синтаксичний зміст незалежно від кількості складових елементів терміна, що забезпечує їхню стійкість і відтворюваність в мові. Це дає можливість розрізняти елементи терміна і поєднання термінів.

Реальне значення поняття робить його стилістично нейтральним, тобто не викликає зайвих асоціацій [6, 23–30] *powder, massage, skin*.

Відповідно до характеристик терміна за С. В. Гриньовим основні вимоги до терміна можна розділити на три групи: вимоги до форми терміна (синтаксичний аспект), до його значення (семантичний аспект), а також специфічні вимоги, зумовлені особливостями вживання терміна (прагматичний аспект).

1. Вимоги до змісту (семантичний аспект):

– несуперечливість семантики терміна в межах однієї терміносистеми, а саме, відповідність між лексичним значенням терміна як слова і поняття, яке він позначає в конкретній термінології [15]. Лексичне і термінологічне значення можуть вступати в різні відносини між собою – повністю співпадати (в косметології слово *wax* співпадає з терміном *wax*), частково співпадати (наприклад, термін *chromoblastomycosis* використовується для позначення захворювання, що не відноситься до бластомікозу, *follicularichthyosis* не є іхтіозом,

mycosisfungoides грибоподібний мікоз не є мікозом) і не співпадати;

– обов'язкова моносемічність або цілковита змістова визначеність, тобто однозначність-терміна. Пошук однозначних термінів і позначень – головне завдання термінознавства. Слід зауважити, що однозначність термінів КЕМ – це не одне значення слова, а його ідентичне сприйняття і одне пояснення саме в термінології КЕМ: *oxygenation, hydration, nutritional*. Наведені приклади підтверджують, що при визначенні одних і тих самих понять використовувались одні і ті ж самі терміни. У разі детермінологізації термін втрачає однозначність і використовується у загальноповсякденній мові. Однозначність терміна у межах однієї терміносистеми – це, радше, вимога, до якої прагне термін, хоча вона не є стандартом [20]. Для будь-якої терміносистеми полісемія є небажаним явищем, адже порушується однозначна відповідність між терміном і номінуючим його знаком. У терміносистемах багатьох наук набагато легше знайти багатозначний термін, аніж однозначний [13];

– повнозначність терміна полягає у відображенні в значенні терміна мінімальної кількості ознак, достатніх для ідентифікації позначуваного ним поняття. Розглянемо приклад терміна з галузей КЕМ *foundation (a type of make-up that is spread over the skin of the face, usually before other make-up is put on, giving it a better and more even colour and hid in gun wanted marks)*. Отже, термін *foundation* називає поняття, але при цьому виражає лише деякі його ознаки. Хоч багато термінів відображають лише деякі та не завжди основні ознаки поняття, разом з тим є такими ж повнозначними термінами серед решти повнозначних термінів у будь-якій терміносистемі. Отже, варто зауважити, що кожен термін називає поняття, але відображає їх з різною мірою точності та повноти;

– терміни будь-якої терміносистеми не повинні мати синонімів. Однак, явище синонімії у галузевих термінологіях зустрічається досить часто. До прикладу, в термінології КЕМ *freezing probe, freezing needle, cooling cannula, cryosurgical probe, cryoprobe, cryoneedle* мають значення *криозонд*. Небажаність синонімів зумовлена тим, що вони перенасичують пам'ять під час вивчення нової дисципліни. Виникає необхідність не лише вивчати нові поняття, а й багато нових термінів, що позначають ці поняття. Також, часто автори невірно вживають їх.

2. Вимоги до форми (синтаксичний аспект):

– відповідність нормам мови, а саме: усунення професійних жаргонізмів (*onfleek* замість *precise* *lyarched brows and equally etched eyeliner, crispy* замість *the minute you walkout of the blow out salon, and your hairis fabulous, laid* замість *straight, flat-ironed hair*); заміна невластивих літературній мові форм (*T-zone* на *areaof a person's face that includes the forehead, nose and chin*; *Coenzyme Q10, coenzyme Q, CoQ10, CoQ, Q10* на *ubiquin one,*

ubide care none; *6 Dete brows* на *six-dimensional eyebrows*), підпорядкування їх мовним вимогам (*BOTOX* дає можливість утворити похідне *botoxed*);

– короткість (лексична, формальна) є важливою вимогою до терміна, адже довгі складні терміни створюють незручності під час застосування в мові, порушується мовна економія. Лексична короткість (відсутність тавтології) полягає в тому, що в терміні зафіксована мінімальна кількість ідентифікаційних ознак, відсутність зайвих елементів із зайвою інформацією; наприклад, наступне словосполучення містить «зайвий» елемент: *malignant melanoma*. Згідно із вимогою формальній короткості, перевага надається лаконічним термінам, наприклад, термін *light amplification by stimulate demission of radiation* був замінений на *laser, a botulinum toxin injections* на – *BTXA*;

– вимога дериваційної здатності тісно пов'язана з попередньою, адже від коротких термінів зручно утворювати похідні слова за участю одиниць нижчого рівня (суфіксів, префіксів, флексій), приміром, *pigment – pigmentation* (утворилося за допомогою додавання суфікса *-tion*) – *hyperpigmentation* (утворилося за допомогою префікса *-hyper*);

– наявність фонетичних, графічних, морфологічних, словотвірних, синтаксичних та інших варіантів термінів призводить до коливань в їх написанні та є причиною появи вимоги до інваріантності термінів – незмінності їх форми: *dermatophytosis – photodermatitis* (наведені приклади позначають одне поняття, проте їхнє написання відрізняється: перший складається з двох частин *dermato+phytosis*, а в другому спостерігаємо як ці частини помінялися місцями *photo+dermatosis*). Адже наявність різних варіантів одного терміна ускладнює комунікацію між фахівцями. Проте, часто незначні відмінності ведуть до семантичних диференціацій, які призводять до дискусій щодо системності термінів (іманентна властивість приналежності кожного терміна до певної системи термінів), систематичності термінів (відображення в формі терміна його місця в системі термінів і зв'язок з іншими поняттями), а також дефінітивної здатності терміна (наявності у терміна дефініції та відображення в формі терміна основних ознак позначуваного поняття);

– вмотивованість – це бажана ознака терміна, що надає можливість сформулювати уявлення про позначене терміном поняття, краще зрозуміти та запам'ятати його. Адже поняття повинне містити потрібні й вичерпні ознаки, що розкривають сенс чи ідею поняття. Вмотивованість – це посередник між формою та змістом знака. Засобом процесу мотивації виступає найменування, а саме його внутрішня форма, яку інтерпретують як основу мотивації [10]. Ф. де Соссюр вважав, що вмотивованість тим повноцінніша, чим легше

її розкласти на частини, з яких можна зрозуміти значення цілого [17; 18]. Розгорнуте визначення вмотивованості знаходимо у М. Н. Яценецької: «Під словотвірною вмотивованістю розуміємо здатність слова виявляти внутрішню формально-носимову організацію на основі його двоєдиної (основної та формальної) співвідносності, що віддзеркалює наявні в мові способи і засоби передачі словесної інформації» [21].

Існують різні класифікації вмотивованості. Оскільки формування термінів проходить за різними способами, то, відповідно, і вмотивованість виявляється в них по-різному. Такі відмінності вмотивованості демонструють всю нелегкість проблеми, а відтак й різні варіанти вирішення. За Б. М. Головиним, виділяється синтаксичний, семантичний та морфологічний типи вмотивованості, що відповідають трьом способам творення термінів (синтаксичному, семантичному та морфологічному). Таким чином, усі терміні-складні слова, терміни, утворені афіксальним способом, терміни-словосполучення є вмотивованими [5]. К. О. Левковська та В. Г. Гак пропонують споріднену класифікацію, у якій зовнішня вмотивованість – абсолютна або фонетична, а внутрішня (відносна) охоплює усі інші види. Внутрішня форма – це як апперцептивний образ, який визначається морфемною структурою слова чи виразу, що передбачає врахування їхніх морфологічних і семантичних особливостей. Своєю чергою, В. Г. Гак розподіляє внутрішню (відносну) вмотивованість на морфологічну (значення складових частин формує значення слова) і семантичну (переусвідомлення формує значення) [11, 23–32; 4].

Морфологічна вмотивованість визначається насамперед словотворчою моделлю лексичної одиниці, в той час як семантична – результатом взаємовідносин між словотворчими формантами і основою, між новим і попереднім значенням, між різними модифікаціями внутрішніх форм (наприклад, інтенсифікації, аутентифікації, зменшення). Прослідкувати відмінність між морфологічною і семантичною вмотивованістю можна на прикладі складних слів-термінів, де основне значення має «семантичне прочитання», а структурні характеристики є менш важливі. В основі семантичної вмотивованості лежить переусвідомлення, коли структурна модель нового терміна є сталою. Спільні та відмінні риси, які працюють синхронно, дозволяють об'єднати ці два типи в семантико-морфологічну вмотивованість, що всесторонньо характеризує структурно-семантичні особливості словотворчої архітектоники терміна [8].

За Є. С. Кубряковою, характерним прикладом семантико-морфологічної вмотивованості є аббревіація – скорочені варіанти слів чи виразів, які вмотивовані їх повною формою [3, 13; 2, 68–72]. В лінгвістиці це явище носить умовне найменування посередньої вмотивованості. Винятками з

правила виступають аббревіатури, які майже втрапили ознаки скорочення і стали повноцінними словами, хоча сліди імпліцитного все ж залишаються помітними, наприклад, *LASER*, *BOTOX*, *SMAS*, *MAC* [9].

Поняття «ступінь вмотивованості» охоплює такі групи термінів: вмотивовані терміни (цілком вмотивовані), які володіють і лексичною, і структурною вмотивованістю, наприклад, терміни утворені на основі метафоричного та метонімічного перенесення *key-hole surgery*, *harelip*, *ultrasonics calpel*; напіввмотивовані (опосередковано вмотивовані), що характеризуються або лексичною, або структурною вмотивованістю, приміром, терміни-аббревіатури, які є синонімами до термінів-словосполучень *LASER*, *BOTOX* та терміни-епоніми *Epstein-Barrvirus*, *Jacquet's massage*; невмотивовані, які мають нульову вмотивованість жаргонізму *elevens (wrinkles between eyebrows)*, *onfleek (precise lyar chedbrows and equall yetched eyeliner)*.

Необхідність задоволення вимоги вмотивованості терміна є дискусивною, адже явище вмотивованості не є досконалим. В. П. Даниленко стверджує, що вмотивованість номінації не завжди відбиває внутрішню логічну структуру поняття і не є орієнтиром для тлумачення терміна [7], тоді як В. М. Овчаренко та В. М. Лейчик вважають, що вмотивованість – це діючий мовний фактор, який значною мірою зумовлює розвиток і вдосконалення термінології [16; 12]. А. В. Суперанська наголошує, що вмотивованість допомагає зрозуміти та пояснити фактори первісно незрозумілі, створюючи асоціації за формою, кольором, фактурою, розміром тощо [19].

Слід зазначити, що явище вмотивованості відіграє важливу роль в поясненні термінів КЕМ, оскільки вмотивованість терміна конкретизує вагомні ознаки названого поняття, сприяє його осмисленню та запам'ятовуванню.

Вимоги до функцій (парадигматичний аспект):
– упродовження терміна характеризується тим, на скільки загальноприйнятим термін є поміж фахівців, науковою громадою. На письмі частота використання термінів визначається за допомогою підрахунку термінів в тексті. За наявності декількох назв одного поняття, перевагу у використанні отримує те, яке є найбільш широкоживим та традиційно використовується у професійній сфері. В обіг слід прийнято вводити апробовані терміни, тоді як застарілі терміни, жаргонізми та діалектизми небажані. Щодо неологізмів, які позначають нові поняття та уточнюють вже існуючі, то у фаховій мові без них важко обійтися, як це ілюструє нижченаведений текстовий фрагмент: *A palette with four concealers (colour correctors) and two correctors hade stomach any skin tone. A professional palette of four concealers and two corrector shades in a medium colour wave. Enriched with antioxidants and suited for all skin types, concealers can be used individually or combined to match any skin tone.*

Emollient-based formula of the concealers delivers medium to full buildable coverage in a natural finish. Concealers help to correct skin tone and conceal dark circles, blemishes, moles, tattoos and birthmarks. У наведеному фрагменті описується одне поняття (косметичний засіб, який маскує дефекти шкіри), але його номінують два терміни: **concealer** і **colour corrector**. Проте підрахунок термінів в тексті виявив, що перевагу у використанні отримує саме термін **concealer**, який є найбільш широковживаним та традиційно використовується у професійній сфері;

– інтернаціональність є неминучим мовним явищем, яке полягає у тому, що зростає обмін науковою і технічною інформацією, з'являються терміни однакові або близькі за формою, які збігаються за змістом і вживаються в декількох (не менше трьох) національних мовах, наприклад: *detox, epilator* (від латинського *pilus* (англ. *hair*)), *telemedicine* від грецького *tele* (англ. *far, far off, operating over distance*) та латинського *medicina*). Залучення інтернаціоналізмів необхідно лише за умови відсутності питомих відповідників у мові. Дослідження термінології галузей косметології та естетичної медицини, яка, в основному, складається з латинізованих грецизмів та латинізмів, що асимілюються в англійську мову, підтверджує вищесказане. Англійська мова руйнує установлені моделі греко-латинських термінів завдяки своїй аналітичній структурі, пристосовуючи елементи класичних мов під сформовані національні норми і традиції. Зокрема П. Браун визначив такі переваги інтернаціональності галузевих термінологій, зазначивши, що спільний лексичний фонд а) сприяє повсякденній комунікації; б) має широке застосування у вивченні та викладанні іноземних мов; в) передає інформацію стосовно культурно-історичних контактів між різними народами; г) може інтерпретуватися як словник пан-європейської культури; г) робить вагомий внесок у дискусії стосовно іншомовних запозичень [22, 158-163].

Досліджено, що інтернаціоналізми є продуктивним джерелом поповнення термінології КЕМ. «Словниковий склад англійської мови відчуває іншомовний вплив: продовжується запозичення безеквівалентної лексики, нерозчленованих номенів, які заміняють розчленовані найменування, одиниці, що сприяють здійсненню експресивної функції мови; інші мови виступають джерелом нових дериваційних елементів; з інших культур запозичується значна кількість нових понять, які відбиваються в англійській мові шляхом калькування етимонів» [9].

– вимога до сучасності (або модерності) реалізуються тим, що нові терміни витісняють із вжитку застарілі: *mesotherapy, telemedicine, blepharoplasty, rhinoplasty* (з розвитком галузей КЕМ – поява нових технологій, процедур, засобів *in* *it* – утворюються нові терміни). Наявні терміни повинні відпові-

дати сучасному стану науки. Нормалізація щодо застосування та використання термінів здійснюється галузевими фахівцями та лінгвістами. Після фіксації існуючих термінів відбувається добір найбільш якісних одиниць, і лише тоді можливе подальше творення термінів, які задовольняють вимоги часу. Після критичного перегляду термінів та перевірки їх системного використання певною предметною галуззю вони стають обов'язковими.

– у вимозі щодо милозвучності (мовної досконалості) закладено два аспекти. По-перше, орфоепічна милозвучність необхідна для зручності вимови. Окрім того, термін не повинен викликати небажані асоціації, коли він вживається поза межами наукової галузі. Основним параметром милозвучності будь-якої мови є консонантний коефіцієнт – співвідношення голосних і приголосних. Голосні і приголосні – це універсальні одиниці, які використовуються у всіх мовах для утворення звукових форм значущих одиниць. Фонологічна система англійської мови складається з неоднакової кількості голосних та приголосних, і з цим пов'язана її особливість – в системі фонем досить мало голосних і багато приголосних. По-перше, при транскрипції текстів приголосних виявляється дещо більше, а в звуковій мові – менше. По-друге, консонантний коефіцієнт свідчить про те, що незважаючи на порівняно невелику кількість голосних фонем, в мовленні вони зустрічаються часто: *makeup, beauty* (в наведених прикладах спостерігаємо послідовне чергування голосних та приголосних, що зумовлює милозвучність слів) [1].

– езотеричність (навмисна недоступність значення), коли точне значення терміна відоме тільки спеціалістам. Відсутність експресії, образності, суб'єктивно-оцінних відтінків зумовлена бажанням завуальовувати дійсні значення термінів, використовуючи більш лояльні: *parentheses lines, lipstick lines – lines that etch vertically from the upper or lower lips and cause loss of volume that occurs with age, wrinkles between eyebrows – elevens. Терmini parentheses lines, lipstick lines, elevens – це езотеричні терміни, хоча вони походять із загальноживаної мови, і, здавалося б, відомі всім, проте в контексті термінології КЕМ позначають поняття, які відомі лише спеціалістам.*

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проаналізований матеріал дає можливість виділити основні канони «ідеального терміна», конкретизовані певною дисципліною та галуззю знань. Термін повинен бути точним, стилістично витриманим, виразним, з чітко окресленим значенням, влучним, дохідливим, таким, що легко запам'ятовується, адже ним користуються фахівці певних галузей для того, щоб запобігати різноманітним як мовним, так і професійним помилкам. Вибірка досліджених термінів галузей КЕМ дозволяє зробити висновок, що дана термінологія має всі належні ознаки і задовольняє вимоги до термінів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарко Л. В. Фонетика современного русского языка. URL: <http://phonetics.spbu.ru/sites/default/files/res/man/004.html> (дата звернення: 18.11.2017).
2. Вакуленко М. О. Як записувати українські власні назви латинкою. Вісник геодезії та картографії. 1995. № 1. С. 68–72.
3. Володина М. Н. Интернациональное и национальное в процес се терминологической номинации. М.: Изд-во МГУ, 1993. 112 с.
4. Гак В. Г. Сопоставительная лексикология. М.: Международные отношения, 1977. 264 с.
5. Головин Б. Н. Лингвистические основы учения о терминах: учебное пособие для фил. спец. вузов. М.: Высшая школа, 1987.
6. Гринев-Гриневич С. В. Терминоведение: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М.: Издательский центр «Академия», 2008.
7. Даниленко В. П. Русская терминология. Опыт лингвистического описания. М.: Наука, 1977. 245 с.
8. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. 2000. 103 с.
9. Зацний Ю. А., Пахомова Т. О. Мова і суспільство: збагачення словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя: Запорізький державний університет, 2001. 243 с.
10. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям): підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Київський нац. університет, 2009. 544 с.
11. Левковская К. А. К проблеме значения слова. Вестник МГУ. Филология, 1978. № 1. С. 23–32.
12. Лейчик В. М. Люди и слова. М.: Наука, 1982. 175 с.
13. Лемов А. В. Система, структура и функционирование научного термина. Саранск: Изд-во Мордов. университета, 2000. 192 с.
14. Ліпінська А. В. Науково-технічна термінологія: навч. посіб. для дистанційного навчання / за ред. акад. М. І. Жалдака. К.: Університет «Україна», 2007. 219 с.
15. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии. М., 1961.
16. Овчаренко В. М. Структура і семантика науково-технічного терміна. Харків: Харківський університет, 1968. 70 с.
17. Синьов В. В. Лінгвістичні особливості німецької фахової мови лісівництва: дис. канд. філ. наук: 10.02.04. Ужгород, 2007. 223 с.
18. Соссюр де Ф. Курс общей лингвистики. Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 1999. 432 с.
19. Суперанская А. В., Подольская Н. В., Васильева Н. В. Общая терминология. Вопросы теории. М.: Наука, 1989. 243 с.
20. Шевчук В. Н. Производные военные термины в современном английском языке. М.: Высшая школа, 1983. 231 с.
21. Янценецкая М. Н. Семантические вопросы теории словообразования. Томск: Изд-во Томского ун-та, 1979. 242 с.
22. Braun P. Internationalisms: identical vocabularies in European languages // Language Adaptation (edited by Florian Columas). Cambridge: Cambridge University Press, 1989. P. 158–163.
23. Ogden C. K. Basic English: a general introd. With rules and grammar. London: Paul, Trench, Trubner&Co., 1930. 100 s.